

CAMIÑANDO POLAS RUTAS MARÍTIMAS MUIÑOS DE MAR OU DE MAREA - II

Por: Lino J. Pazos Pérez

Continuando coa descrición dos muíños de marea que aínda se poden contemplar en Galicia, abordaremos os que se atopan na provincia da Coruña, comezando pola ría de Muros/Noia, onde temos un dos mellores exemplares, que ocupa un ben restaurado edificio no que se albergan as instalacións dun museo etnográfico.

Trátase do *Muíño de Marea de Muros* construído no ano 1815 por un emigrante adifeirado. A industria, parece ser, non tivo moita fortuna e a comezos do século XX a empresa estaba completamente arruinada, empezando o deterioro das instalacións por falta de orzamento para a súa conservación.

Nos primeiros anos dese século chegou a funcionar como muíño movido pola electricidade, pero tamén rematou abandonado.

O Concello decidiu recuperalo na década dos noventa, con tan mala fortuna que ós poucos meses de ser inaugurado pola daquela ministra de Cultura, Cristina Alborch, sufriu as consecuencias dunha terrible riada que levou por diante boa parte da construción.

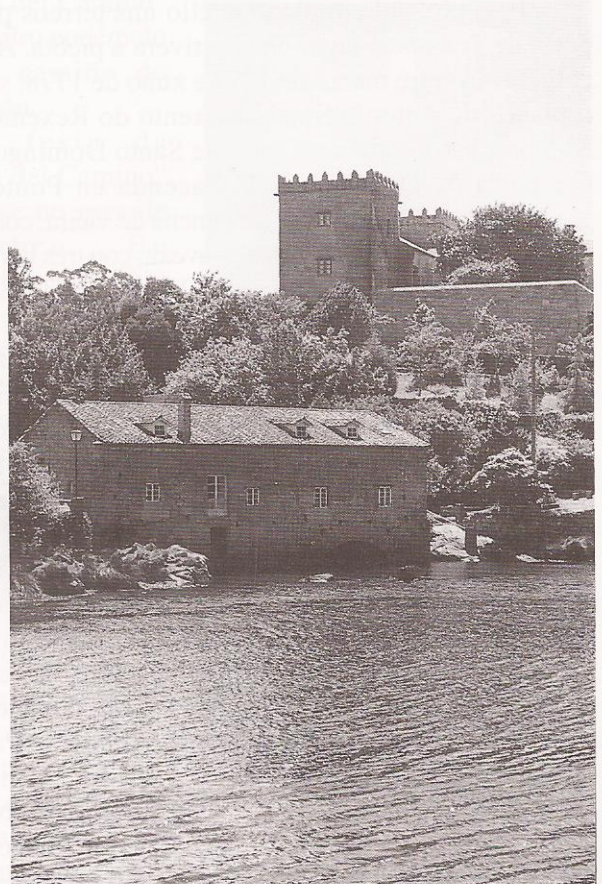
A zona máis afectada foi a que soportaban os arcos, en número de catro, que conforman a parte esquerda do muíño.

A reconstrución non se fixo esperar e ós poucos anos o *Muíño de Marea de Muros*, orgullo do pobo, quedou de novo arranzado e listo para poder visitarse o Museo Etnográfico que se instalou nel.

Muíño das Torres de Cereixo

Ós pés mesmo do fermoso pazo dos señores de Cereixo, na parroquia de Santiago de Cereixo, Vimianzo, atópase un dos poucos (en Galicia é o único) muíños de marea que ten na súa fachada o brasón dos antigos propietarios.

Esta edificación foi mercada nos anos sesenta polo bailarín Manuel Rey de Viana, que o restaurou completamente.

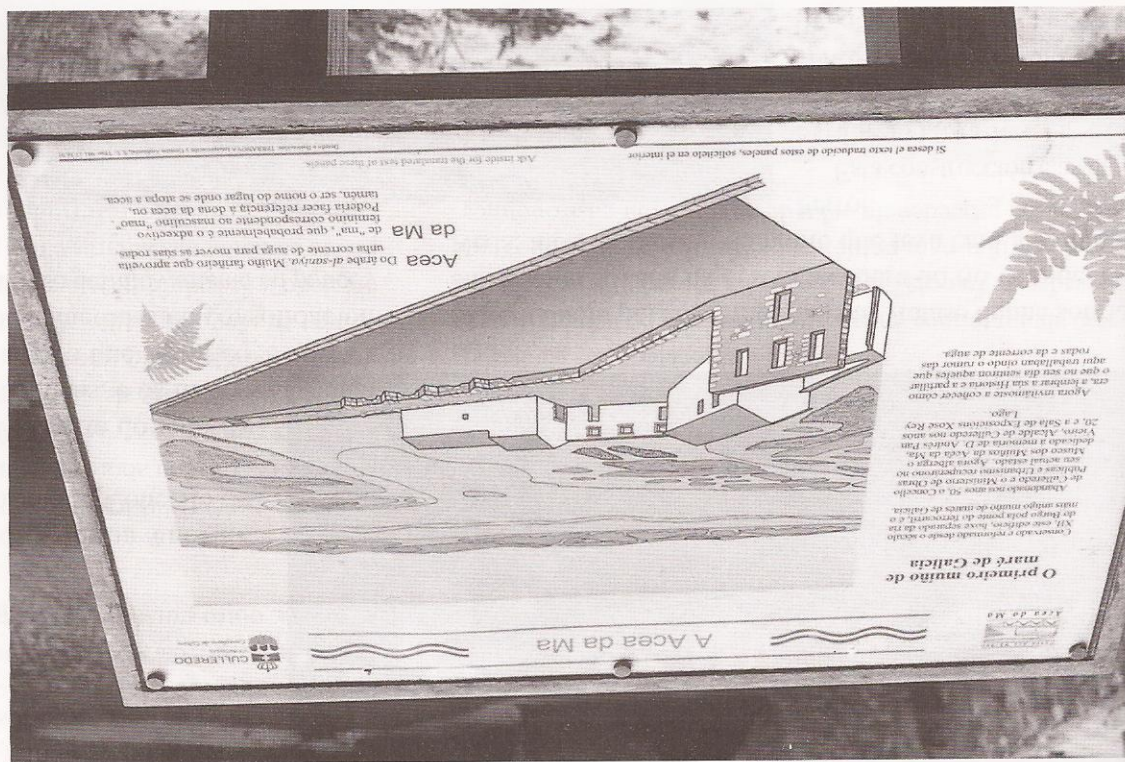
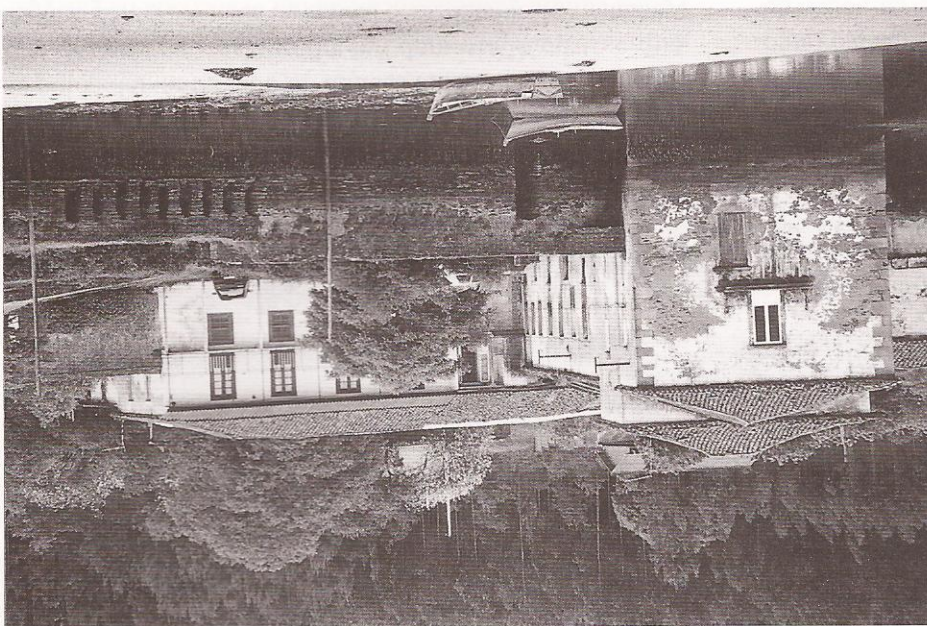
Muíño de Acea de San Martiño

Situado na parroquia de Xubia, Naron, o seu estado é ruinoso e, parece ser, mantén enfrontados os propietarios e o Concello debido a los intentos para, dunha vez por todas, restaurar esta peza única de muíño de rodicio vertical de tamañas proporcións.

Movido polas augas do río Freixeiro, que ten o seu

lado diversas construcións, esta a piques de desaparecer se non se toman medidas necesarias de consolidación e restauración. O teito derrubouse en parte e o deterioro co entorno é considerable.

Os arredores non poden ser máis deprimentes cunha presa chea de refugalllos de toda clase e coa contaminación das augas antes cristalinas deste saco da Ría de Ferrol. Unhas veciñas recordábannos, cando fomos facer as fotos

Acea da Ma

Conta cunha presa de escasas dimensións pero suficiente para dar servizo a boa parte da bisbarra, sobre todo cando na época estival os muíños dos ríos e regatos non moían por falta de auga.

O escudo citado está na fachada que se asoma á ría, sobre o arco de saída das augas.

Encontrase no lugar do mesmo nome, na parroquia do Burgo, Culleredo, recentemente restaurado e convertido no Museo dos Muíños e sala de exposicións.

Este muíño está considerado como o primeiro construído en Galicia, ou polo menos o máis antigo que se conserva.

De considerable tamaño, as súas instalacións, durante moitos anos no máis absoluto dos esquecementos, foron totalmente restauradas e na actualidade co Museo dos Muíños no seu interior, dependente do Concello de Culleredo. É unha mágoa que a carón seu se atopen augas pestilentas, posiblemente debido a desaugadoiros incontrolados.

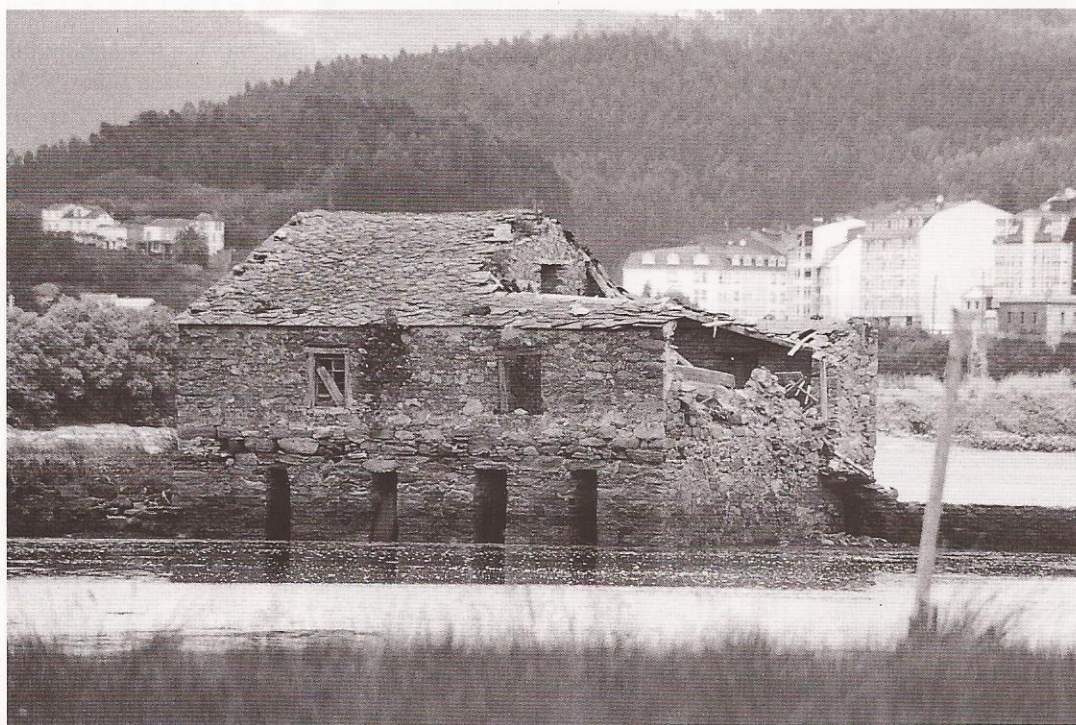
para este traballo, como noutros tempos aquela zona era das mellores da bisbarra e á praia de fina area sombreada por enormes castiñeiros acudía o mellor da sociedade ferrolá.

Parece ser, comentan as nosas interlocutoras, que a dona do muíño casou cun mariño alemán durante a II Guerra Mundial e que finalizada esta, instalaron no edificio un galiñeiro que co paso do tempo non resultou economicamente viable. Aínda se pode ver a través dunha fiestra a inscrición alusiva a tal actividade.

Muíño de Marea de Cuiña

Levántase no medio dunha enorme enseada lamacenta pertencente ó Concello de Ortigueira.

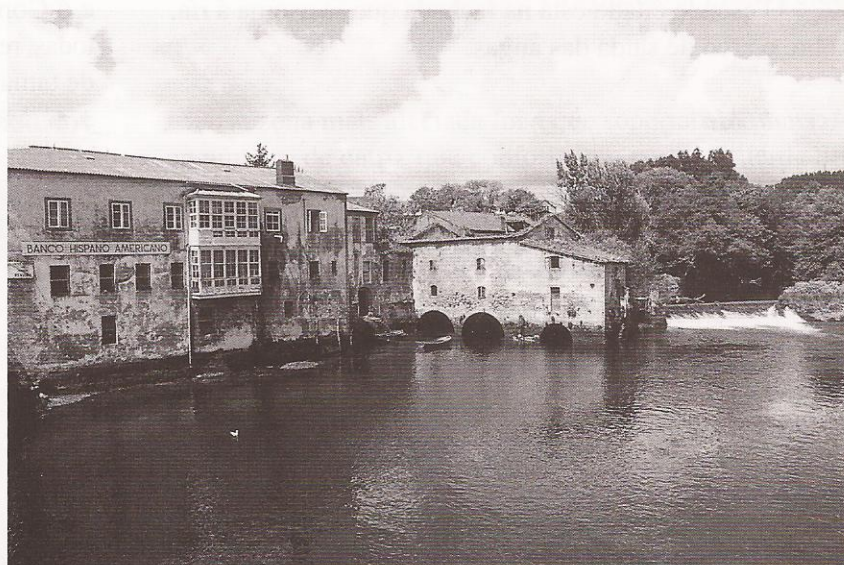
Na actualidade (2001) parte do teito da construción caeu sobre as moas, e os muros están a piques de derrubarse, o que significa que se non se toman rápidas medidas de consolidación este muíño podería esborrallarse definitivamente en poucos anos.

A casa propietaria do muíño está en bastante mal estado de conservación sendo unha pena que hoxe en día se poida deixar de lado un atractivo turístico de esa orde, que podería ser restaurado sen demasiado custe e que suporía para a comarca un caudal considerable de visitantes.

Acía de Neda

Aínda que a enerxía utilizada por esta Acía lla proporcionan exclusivamente as augas dun río, inclúoa

neste traballo pola súa importancia. Trátase dunha sobria edificación situada na desembocadura do río Grande, en Neda, a carón mesmo da ponte que leva cara a Xubia e Ferrol.

Esta construción e as que están arrimadas a ela necesitan, o mesmo cá do concello veciño, de urxentes obras de acondicionamento se non queremos que acaben por esborrallarse completamente.

O teito xa desapareceu case que na súa totalidade e as fendas do seu arco de desaugue indican o deterioro constante que está a sufrir esta centenaria construción, noutros tempos considerada como das mellores e máis modernas de Galicia.

Neda tivo o orgullo de ser unha das principais promotoras da industria

galega cando no seu concello se instalaron fábricas de curtidos, de fíos, estaleiros, cravazón, papel, etc.

Lino J. Pazos